

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

Identifikacijska
naljepnica

PAŽLJIVO NALIJEPI

ETIKA

DRŽAVNA MATURA

šk. god. 2022./2023.

Ispitna knjižica 1

ETI.55.HR.R.K1.12

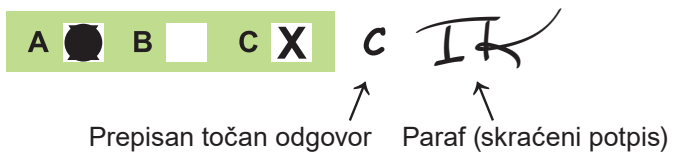

53216

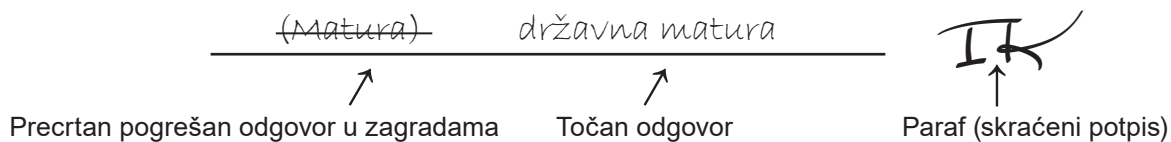
Način označavanja odgovora na listu za odgovore:

Način ispravljanja pogrešaka na listu za odgovore:

Način ispravljanja pogrešaka u ispitnoj knjižici:

OPĆE UPUTE

Pozorno pročitajte sve upute i slijedite ih.

Ne okrećite stranicu i ne rješavajte zadatke dok to ne odobri voditelj ispitne prostorije.

Nalijepite identifikacijske naljepnice na sve ispitne materijale koje ste dobili u sigurnosnoj vrećici.

Ispit traje **150** minuta bez stanke.

Zadatci se nalaze u dvjema ispitnim knjižicama. Redoslijed rješavanja birajte sami.

Dobro rasporedite vrijeme kako biste mogli riješiti sve zadatke.

Ispred svake skupine zadataka uputa je za rješavanje. Pozorno je pročitajte.

Možete pisati po listu za koncept, ali se njegov sadržaj neće bodovati.

Na 2. stranici ove ispitne knjižice prikazan je način označavanja odgovora i načini ispravljanja pogrešaka. Pri ispravljanju pogrešaka potrebno je staviti paraf (isključivo skraćeni potpis, a ne puno ime i prezime).

Upotrebljavajte isključivo kemijsku olovku kojom se piše plavom ili crnom bojom.

Kada riješite zadatke, provjerite odgovore.

Želimo Vam mnogo uspjeha!

Ova ispitna knjižica ima 12 stranica, od toga 1 praznu.

I. Zadatci višestrukoga izbora

U sljedećim zadatcima od više ponuđenih odgovora samo je **jedan** točan.
Točne odgovore morate označiti znakom X na listu za odgovore.
Točan odgovor donosi jedan bod.

1. Što prema grčkoj mitologiji upravlja ljudskim životima?

- A. sreća
- B. slučaj
- C. sudbina
- D. slobodna volja

(1 bod)

2. Koja je od navedenih tvrdnja o moralu točna?

- A. Moral i etika su istoznačnice.
- B. Moral nije uvjetovan tradicijom i nasljeđem.
- C. Moral vrednuje ljudske postupke sa stajališta načela „dobra” i „zla”.
- D. Moral je skup pisanih i sustavnih društvenih norma koje određuju način ponašanja u određenoj društvenoj skupini.

(1 bod)

3. Pozorno pročitajte iskaz.

Bacanje hrane u svijetu gladnih je nedopustivo.

O kakvoj je vrsti iskaza riječ?

- A. o opisnome iskazu
- B. o estetskome iskazu
- C. o moralnome iskazu
- D. o amoralnome iskazu

(1 bod)

4. Koji pojam označava vrstu ljubavi?

- A. aretē
- B. agápē
- C. ēthos
- D. hýbris

(1 bod)

5. Koji od navedenih iskaza prema Lawrenceu Kohlbergu opimjeruje djelovanje karakteristično za konvencionalnu fazu moralnoga razvoja?

- A. Neću varati na ispitu jer bi bilo loše kada bi svi to činili.
- B. Posjetit ću baku i pomoći joj jer to uvijek razveseli moje roditelje.
- C. Poklonit ću prijatelju knjigu zbog toga što voli čitati i uvijek je vrlo obazriv prema meni.
- D. Neću bacati smeće kroz prozor jer kada bih to dopustio sebi, bilo bi dopušteno svima drugima.

(1 bod)

6. Pozorno pročitajte tekst.

Gospodin X sam uzdržava obitelj, teško bolesnu suprugu i petoro maloljetne djece. Nedavno je otpušten s posla kao višak radne snage. Nije vjerojatno da će uskoro naći posao kojim bi mogao uzdržavati obitelj. Njegovoj supruzi kronična bolest se toliko pogoršala da liječnici ne isključuju smrtni ishod. Spas za suprugu mogao bi biti teško dostupan lijek koji gospodin X čak ni uz pozajmice prijatelja nije u mogućnosti kupiti, a ljekarnik mu ne želi niti pokloniti niti prodati lijek s odgodom plaćanja. Gospodin X u očaju odlučuje ukrasti lijek kako bi spasio život supruzi.

Kako se može okarakterizirati namjeravani postupak gospodina X-a?

- A. legalan i legitiman
- B. legalan, ali nelegitiman
- C. nelegalan, ali legitiman
- D. niti legalan niti legitiman

(1 bod)

7. Koje se ljudsko pravo prema Ustavu Republike Hrvatske **ne može** ograničiti niti u slučaju neposredne opasnosti za opstanak države?

- A. pravo na kretanje osoba
- B. sloboda okupljanja i udruživanja
- C. pravo sudjelovanja u političkome životu
- D. sloboda misli, savjesti i vjeroispovijesti

(1 bod)

8. Što od navedenoga **nije** karakteristika totalitarnih režima?

- A. samovolja vladajućih
- B. kršenje ljudskih prava
- C. uskraćene građanske slobode
- D. vlast temeljena na racionalnome autoritetu

(1 bod)

9. Koja od navedenih ljudskih prava pripadaju trećoj generaciji ljudskih prava?

- A. pravo na rad
- B. pravo na osobnu sigurnost
- C. pravo na mir i na zdrav okoliš
- D. pravo na slobodu mišljenja i izražavanja

(1 bod)

10. Pozorno pročitajte tekst.

Učenici 7. i 8. razreda osnovne škole uz pomoć svojih nastavnika u okviru projekta „Škola – prijatelj starijih” osmislili su, napisali i tiskali priručnik za rad na računalu namijenjen osobama starije životne dobi.

Koju vrijednost promiče pothvat učenika i nastavnika osnovne škole u navedenoj rečenici?

- A. socijalnu pravednost
- B. profesionalnu dužnost
- C. profesionalnu odgovornost
- D. međugeneracijsku solidarnost

(1 bod)

11. Pozorno pročitajte tekst.

Etičko vegetarijanstvo je više od same ishrane: to je način života koji podrazumijeva da čovjek treba imati moralni obzir prema svakomu obliku života jer je svako živo biće vrijedno po sebi. U njegovoj je osnovi nenasilje i suosjećanje sa svim živim bićima.

Kako se naziva bioetičko stajalište koje prema tekstu zagovaraju etički vegetarijanci?

- A. specizam
- B. biocentrizam
- C. ekocentrizam
- D. antropocentrizam

(1 bod)

12. Na koji se način prema Aristotelu postiže sreća, blaženstvo ili eudajmonija?

- A. životom upućenim na postizanje užitaka
- B. životom koji je u skladu s umnom prirodom čovjeka
- C. životom usmjerenim na stjecanje materijalnih dobara
- D. životom usmjerenim na suzdržavanje od prosuđivanja

(1 bod)

13. Pozorno pročitajte rečenicu.

Medicinski postupak etički je opravdan ako ukupno ostvarena korist nadmašuje štetne posljedice.

Za koju je etičku poziciju karakteristično djelovanje prema načelima navedenim u rečenici?

- A. za utilitarizam
- B. za hedonizam
- C. za eudajmonizam
- D. za perfekcionizam

(1 bod)

Etika

14. U koju se vrstu etike ubraja Kantova etika?

- A. u aretaičku etiku
- B. u autonomnu etiku
- C. u heteronomnu etiku
- D. u konzekvencionalističku etiku

(1 bod)

15. Koji je kriterij prosuđivanja i vrednovanja moralnoga djelovanja presudan za deontološki pristup u etici?

- A. motiv djelovanja
- B. posljedice djelovanja
- C. karakter osobe koja djeluje
- D. opća dobrobit kao rezultat djelovanja

(1 bod)

16. Kako se naziva vrlina koja predstavlja sposobnost prosuđivanja općih moralnih načela u konkretnim situacijama?

- A. lukavost
- B. razboritost
- C. inteligencija
- D. oštroomnost

(1 bod)

17. Koja vrlina prema Platonovu učenju o idealnoj državi pripada staležu proizvođača?

- A. mudrost
- B. hrabrost
- C. umjerenost
- D. pravednost

(1 bod)

II. Zadatci kratkoga odgovora

U sljedećim zadacima odgovorite kratkim odgovorom (riječju, s nekoliko riječi ili jednostavnom rečenicom).
Odgovore upišite **samo** na predviđeno mjesto u ovoj ispitnoj knjižici.
Točan odgovor donosi jedan bod.

18. Koje je pravilo sadržano u iskazu: „Nemoj činiti drugima ono što ne želiš da tebi bude učinjeno”?

(1 bod)

19. Kako se naziva filozofsko stajalište prema kojemu su svaki događaj, ljudsko htijenje i djelovanje nužno određeni prethodnim uzrocima, uvjetima i stanjima?

(1 bod)

20. Kako se naziva etičko stajalište za koje je karakterističan prigovor savjesti i odbijanje upotrebe oružja čak i u slučaju rata?

(1 bod)

21. Kako se naziva etički problematična situacija u kojoj je osoba član tijela koje donosi mjere u slučaju proglašenja epidemije zarazne bolesti, a istodobno je suvlasnik tvrtke koja osigurava bitne resurse za provođenje tih mjera?

(1 bod)

22. Kako se naziva znanost koja prihvaća i koristi se medicinskim postupcima u svrhu odabira spola djeteta te poboljšanja ili otklanjanja pojedinih tjelesnih i duševnih osobina pojedinca?

(1 bod)

23. Pozorno pročitajte tekst.

Prema nekim podacima čak više od 80 000 građana Hrvatske ima ozbiljne poremećaje vezane za nekontroliranu patološku kupnju koja nije utemeljena na stvarnim potrebama i realnim financijskim mogućnostima.

Kako se naziva opisani društveni fenomen karakterističan za potrošačko društvo?

(1 bod)

III. Zadatci produženoga odgovora

U sljedećim zadacima odgovorite s nekoliko rečenica, jasno i sažeto, usmjeravajući se na ono što je bitno za zadatak.

Odgovor upišite **samo** na predviđeno mjesto u ovoj ispitnoj knjižici.

Točan odgovor donosi jedan bod.

24. Pozorno pročitajte tekst.

Zahvaljujući proizvodnji ekološki prihvatljivih vozila, poznata tvrtka stekla je status i ugled vodećega svjetskog proizvođača automobila. Međutim, tvrtka je namjerno i svjesno dizajnirala softver za lažiranje kontrole emisije štetnih plinova s ciljem da ostvari nezasluženu prednost u odnosu na konkurenciju. Nakon javnoga razotkrivanja ovoga slučaja vodeći ljudi podnijeli su ostavke na svoje položaje potvrdivši time da je vodstvo tvrtke bilo upoznato s činjenicom da se ekološki testovi lažiraju. Razvoj toga softvera je dokumentiran, kao i njegovo testiranje. Odgovorni se mogu identificirati na svim razinama poslovanja.

Objasnite na temelju navedenoga primjera u kakvome su odnosu moć i odgovornost.

(1 bod)

25. Objasnite pojam moralnoga konflikta.

(1 bod)

Prazna stranica